Maa- ja metsätalousvaliokunta
HE 29/2019 vp
VNS 2/2019 vp

EDUSKUNNAN MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE

4H-nuorisotyö on ennaltaehkäisevää työtä, jonka kohderyhmänä ovat 6-28-vuotiaat lapset ja nuoret. Käytännön nuorisotyötä toteuttavat 200 suomenkielistä ja 18 ruotsinkielistä paikallisyhdistystä eri puolilla Suomea.

Suomen tulevaisuutta rakennetaan työn ja yrittäjyyden kautta. Muuttuvassa maailmassa 4H-järjestö näkee tärkeänä tehtävänään olla mahdollistamassa lasten ja nuorten kasvua aikuisiksi, joilla on kykyä ja halua ansaita toimeentulonsa omalla työllään joko toisen palveluksessa tai itsenäisinä yrittäjinä. Haluamme olla mahdollistamassa lasten ja nuorten kasvua ihmisiksi, jotka pystyvät näkemään laajasti muutoksiin sisältyviä mahdollisuuksia ja osaavat hyödyntää niitä oman työuransa rakentamisessa joustavalla tavalla.

4H tukee kasvua työelämään ja yrittäjyyteen

4H-nuorisotyön ydinsisältö kiteytyy *Kolme askelta työelämään* –toimintamallissa (liite). Se kertoo siitä, miten 4H-järjestö tukee lapsen ja nuoren kasvua vastuulliseksi ja yritteliääksi kansalaiseksi. Ryhmätoiminnassa (1) opitut tiedot ja taidot luovat pohjan työelämätaitojen kehittymiselle (2), työllistymiselle ja yrittäjyydelle (3), joita 4H on tukemassa ja mahdollistamassa monipuolisten, eri ikäryhmille suunnattujen tuotteidensa ja palveluidensa kautta.

Kestävää kasvua tekemällä oppien

Visiomme ”Kestävää kasvua tekemällä oppien” kiteyttää olemassaolomme tarkoituksen ja tavoitteen lapsen ja nuoren näkökulmasta. Kestävä kasvu viestii kestävää elämäntapaa tukevista tiedoista, taidoista ja asenteista, joita lapsi ja nuori 4H-harrastuksessa oppii. Kestävä elämäntapa tarkoittaa 4H-järjestössä ruokakasvatusta, nuorten kestävän metsä- ja luontosuhteen rakentumisen tukemista sekä kestäviin valintoihin kannustamista. Tämän lisäksi painotamme toiminnassamme lasten ja nuorten tarvitsemia tietoja, taitoja ja osaamista, jotka kestävät muuttuvassa maailmassa. Osaamista, joka luo pohjaa hyvälle elämälle. Menestys, joka perustuu omiin vahvuuksiin, niiden tunnistamiseen ja pitkäjänteiseen kehittämiseen.

4H:ssa nuoret oppivat kantamaan vastuuta ympäristöstä konkreettisella tavalla. Tästä erinomaisena esimerkkinä toimivat yhteistyössä yritysten ja nuorten kanssa toteutettavat maatalousmuovin kierrätyshankkeet. Vuosittain näissä hankkeissa kerätään yli 650 000 kiloa muovia kiertotalouden periaatteiden mukaisesti hyötykäyttöön.

Yhteistyössä Suomen Metsäsäätiön kanssa 4H mahdollistaa vuosittain yli 35 000 koululaiselle tutustumisen metsäluontoon ja metsäalan ammatteihin. Luonnontuotteiden keruu ja siihen kannustaminen on tärkeä osa toteuttamaamme yrittäjyyskasvatusta erityisesti Poh-

janmaalla, Pohjois-Suomessa ja Uudellamaalla. Ostamme vuosittain mm. merkittävän määrän puolukkaa, pihlajanmarjoja sekä muita luonnontuotteita edelleen jatkojalostettavaksi.

Ilmastonmuutoksen hidastamiseen 4H-järjestö on kehittänyt Taimiteko-toimintamallin. Taimiteko tarkoittaa konkreettista tekoa, jonka yritys voi tehdä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Taimitekojen tavoitteena on työllistää suomalaisia nuoria sekä lisätä Suomen metsien hiilinieluja istuttamalla taimia alueille, jotka eivät ole olleet enää vuosikymmeniin aktiivisen metsä- tai maatalouden piirissä. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton mukaan Suomessa on tälläkin hetkellä noin 100 000 hehtaaria tällaisia maa-alueita, jotka soveltuisivat metsitettäväksi. Tavoitteenamme onkin istuttaa 10 000 hehtaaria uutta metsää vuoteen 2030 mennessä, jolloin uusia puita syntyisi yhteensä noin 20 miljoonaa kappaletta. Taimiteon ensimmäisessä vaiheessa solmitaan yrityskumppanuuksia, ja toisessa vaiheessa – alkuvuodesta 2020 lähtien – Taimitekoja pääsevät tekemään myös yksityishenkilöt ostamalla puuntaimia sivuston alle luotavasta verkkokaupasta.

Ennaltaehkäisemme nuorten syrjäytymistä koko Suomessa

Toteuttamallamme yrittäjyyskasvatuksella vastaamme yhteiskunnalliseen haasteeseen, ettei liian moni nuori jää kokonaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. On laskettu, että syrjäytyneen nuoren kustannukset yhteiskunnalle ovat yli miljoona euroa. On selvää, että syrjäytyminen tulee yhteiskunnalle kalliiksi, mutta yhtä olennaista ovat myös syrjäytymiseen liittyvät mittavat inhimilliset ja sosiaaliset vaikutukset sekä työvoiman saatavuuteen liittyvät näkökulmat. Koska työikäisen väestön määrä vähenee seuraavien vuosikymmenien aikana, on tulevaisuudessa entistä tärkeämpää, että koko ikäluokalla on riittävät valmiudet työelämään.

Nuorten syrjäytymiseen liittyy myös alueellisia näkökulmia. Väestö keskittyy kasvukeskuksiin osana käynnissä olevaa rakennemuutosta. Kuntaliitokset ovat muuttaneet Suomen kuntakarttaa. Eri tavoin reuna-alueille jäävien nuorten määrä kasvaa. Olemme merkittävä syrjäytymistä ennaltaehkäisevä toimija erityisesti näiden nuorten näkökulmasta.

Tutkimusten mukaan nuoret kokevat laajasti epätietoisuutta työelämään sekä opiskelu- ja alavalintoihin liittyen. He kokevat, että työelämäasioita käsitellään opetuksessa liian vähän ja kaipaavat näihin teemoihin liittyen lisää tietoa ja opetusta. Nuoret haluavat kuulla eri aloista ja tehtävistä eri alojen ammattilaisilta. He haluaisivat itse päästä kokeilemaan ja tutustumaan eri aloihin. Tuotteemme ja toimintamallimme vastaavat monipuolisesti näihin nuorten toiveisiin.

4H luo tulevaisuudenuskoa maaseudun lapsille ja nuorille

4H-toiminnan tausta ja historia pohjautuvat vahvasti maaseutuun, jossa olemme edelleen merkittävä toimija. Suurin osa yli 3 000 4H-kerhosta toimii maaseutukylillä. Harvaan asutulla maaseudulla 4H on yhä useammin ainoa harrastus lähellä omaa kotia.

Lapset oppivat 4H:ssa laajasti maaseudun ammatteihin liittyviä tietoja ja taitoja, joiden aihepiireinä ovat mm. metsä, ruoka, viljely, käden taidot ja eläinten hoito. Ne muodostavat perustan myöhempien ikävaiheiden työllistymiselle ja yrittäjyydelle, jota järjestö eri tavoin tukee. Olemme viime vuosien aikana erityisesti keskittyneet ruokakasvatuksen toimintojen ja sisältöjen kehittämiseen sekä metsä- ja luontotoiminnan mahdollisuuksiin liittyen nuorten työllistymiseen ja yrittäjyyteen. Biotalouteen ja luonnontuotteisiin liittyen on käynnissä useita mielenkiintoisia kehittämishankkeita eri puolilla Suomea. Työllistymisen ja yrittämisen mahdollisuudet omalla kotiseudulla vahvistavat edelleen nuorten luottamusta siihen, että maaseudulla voi aikuisenakin asua ja hankkia toimeentulonsa.

Työllistämme vuosittain yli 7 000 nuorta, joille maksettujen palkkojen yhteissumma oli vuonna 2018 yli 4 300 000 euroa. Toiminnassamme on mukana lisäksi lähes 1 500 nuorta 4H-yrittäjää, joiden yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli vuonna 2018 noin 1 500 000 euroa. Nuorten kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan näyttää kokemuksemme mukaan kasvavan. Muuttuvassa maailmassa työn tekemisen sekä työnvälityksen tavat kehittyvät. Olemme käynnistäneet kehitysprojektin, jossa pyrimme vastaamaan erityisesti työnvälityksen haasteisiin uusilla digitaalisilla ratkaisuilla ja sitä kautta pitkällä aikavälillä lisäämään työllistettävien nuorten määrää.

Kansalaisjärjestöt ovat yhteiskunnan voimavara

Kansalaisjärjestöt ovat suomalaisen yhteiskunnan voimavara. Järjestöjen tarjoamia mahdollisuuksia ei ole osattu hyödyntää riittävästi. Kansalaisyhteiskunnan merkitys korostuu nyt vallitsevassa poikkeuksellisen haasteellisessa taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa tilanteessa.

Ikääntyvässä Suomessa on välttämätöntä, että lapsista ja nuorista kasvaa aktiivisia, työteliäitä ja yritteliäitä aikuisia. Kansakunnan hyvää tulevaisuutta ei ole mahdollista rakentaa kestävästi, jos emme huolehdi lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Lapsen myönteisen kehityksen kannalta kestävät aikuissuhteet ovat tärkeitä. Korostammekin toiminnassamme vahvasti perheiden ja hyvän ohjauksen merkitystä lapsen ja nuoren kasvun tukena. 4H-toiminta tuo merkittävää lisäarvoa kodin ja koulun kasvatustyölle.

Suomen- ja ruotsinkielisissä 4H-yhdistyksissä nuorisojäseniä on yhteensä noin 55 000. Yhdistykset ovat merkittäviä toimijoita Suomen nuorisojärjestökentällä erityisesti maaseutualueiden näkökulmasta.

Eduskunta on vuosittain ottanut kantaa 4H-nuorisotyön valtionavun tasoon

Vuoden 2019 budjettikäsittelyssä eduskunta korotti 4H-nuorisotyön valtionapua 600 000 eurolla 3,905 miljoonaan euroon. Budjettikäsittelyjen yhteydessä eduskunta on toistuvasti todennut, että hallituksen tulisi ottaa esityksissään huomioon eduskunnan ilmaisema 4H-nuorisotyön taso.

4H-nuorisotyö edellyttää luonteensa vuoksi (yrittäjyys- ja työelämäkasvatus sekä -neuvonta, nuorten laajamittainen työllistäminen) palkattua työvoimaa. Usein 4H-yhdistyksessä työskenteleekin päätoiminen toiminnanjohtaja. Myös kunnat osallistuvat 4H-yhdistystensä rahoitukseen. Tunnetusti kuntien taloudellinen tilanne on usein vaikea. Suuri riski on, että valtionavun mahdollinen aleneminen johtaa myös kuntarahoituksen laskuun. Edellä mainittujen toimien yhteisvaikutus voi pahimmillaan olla 4H-nuorisotyölle kohtalokasta.

Hallitus esittää 4H-toiminnan valtionavun leikkaamista 100 000 eurolla (3 %). Vuoden 2020 valtionapu olisi siten 3,805 miljoonaa euroa. Mikäli eduskunta ei korota valtiovarainministeriön budjettiesityksen leikkausta ovat vaikutukset 4H-nuorisotyön kannalta merkittävät. 4H-järjestö on esimerkiksi suuri nuorten kesätyöllistäjä. Nuorille maksettiin palkkoja viime vuonna 4,5 miljoonaa euroa ja 4H-yrittäjien liikevaihto oli 1,5 miljoonaa. Jo esitetty 100.000 euron leikkaus aiheuttaisi sen, että nuorten palkkasumma ja 4H-yrittäjien liikevaihto alentuisivat lähes 200.000 euroa. Samalla 4H-yrittäjien ja työllistettyjen nuorten määrä laskisi yli 250:llä. Nämä muutokset olisivat nuorten kannalta kohtuuttomia ja ovat suuressa ristiriidassa maan hallituksen asettamien tavoitteiden kanssa.

4H-järjestön valtionapu on ollut laskussa viime vuodet, vaikka leikkaukset on palautettu järjestölle. Tämä johtuu siitä, että rahan arvon laskua ei järjestölle ole huomioitu vuosiin. Esimerkiksi vuonna 2016 järjestö sai valtionapua 3.913.000 euroa. Se olisi nykyrahassa 4.017.000 euroa. Eli rahanarvon muutosten vuoksi järjestön valtionapu on pienentynyt yli 100.000 euroa. 4H-järjestö joutuu sopeuttamaan toimintaansa joka vuosi, kun rahoitus vähenee reaalisestikin. Merkittävien uusien avausten, kuten Taimiteko, toimeenpano vaarantuu, kun resurssit pienenevät joka vuosi. Uusilla toimenpiteillä järjestö voisi lisätä mm. nuorten työllisyyttä.

4H-järjestön rahaliikenne on yhteensä 22 miljoonaa euroa vuodessa, mistä valtionavun osuus on varsin rajallinen. Valtionavulla on kuitenkin ratkaiseva vipuvaikutus 4H-nuorisotyöhön. Se toimii eräänlaisena siemenrahana, jonka avulla voidaan organisoida vaikuttavaa työtä eri puolilla Suomea ja edesauttaa nuorten työllistämistä sekä yritystoimintaa.

Edellä olevan perusteella Suomen 4H-liitto esittää, että eduskunta ottaa valtion vuoden 2020 talousarvioon momentille 30.10.55 lisäyksenä 300 000 euroa valtionapuna 4H-toimintaan.

Helsingissä 21. päivänä lokakuuta 2019

SUOMEN 4H-LIITTO RY

Tomi Alakoski
Toimitusjohtaja

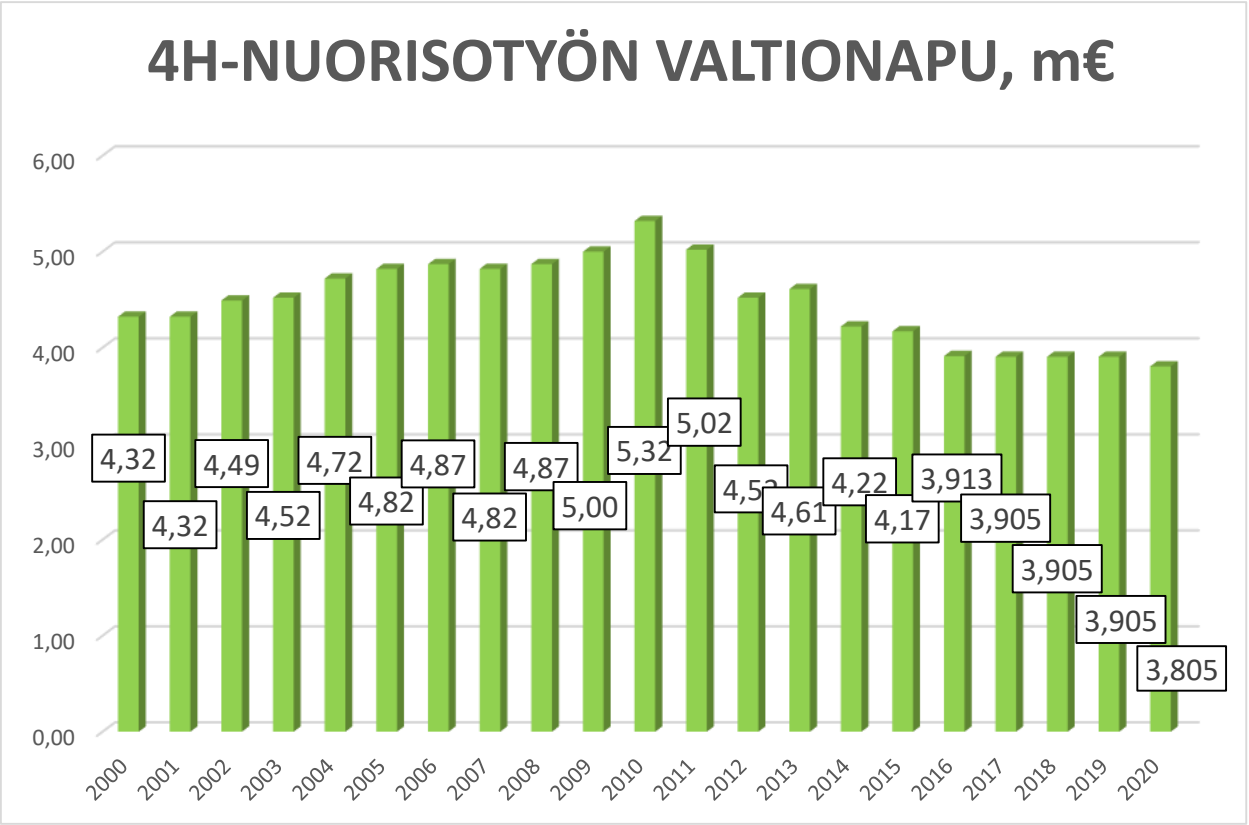
4H-NUORISOTYÖN VALTIONAPU, m€
6,00
5,00
4,00
3,00
2,00
1,00
0,00
4,32
4,32
4,49
4,52
4,72
4,82
4,87
4,82
4,87
5,00
5,32
5,02
4,61
4,22
4,17
3,913
3,905
3,905
3,905
3,805
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020